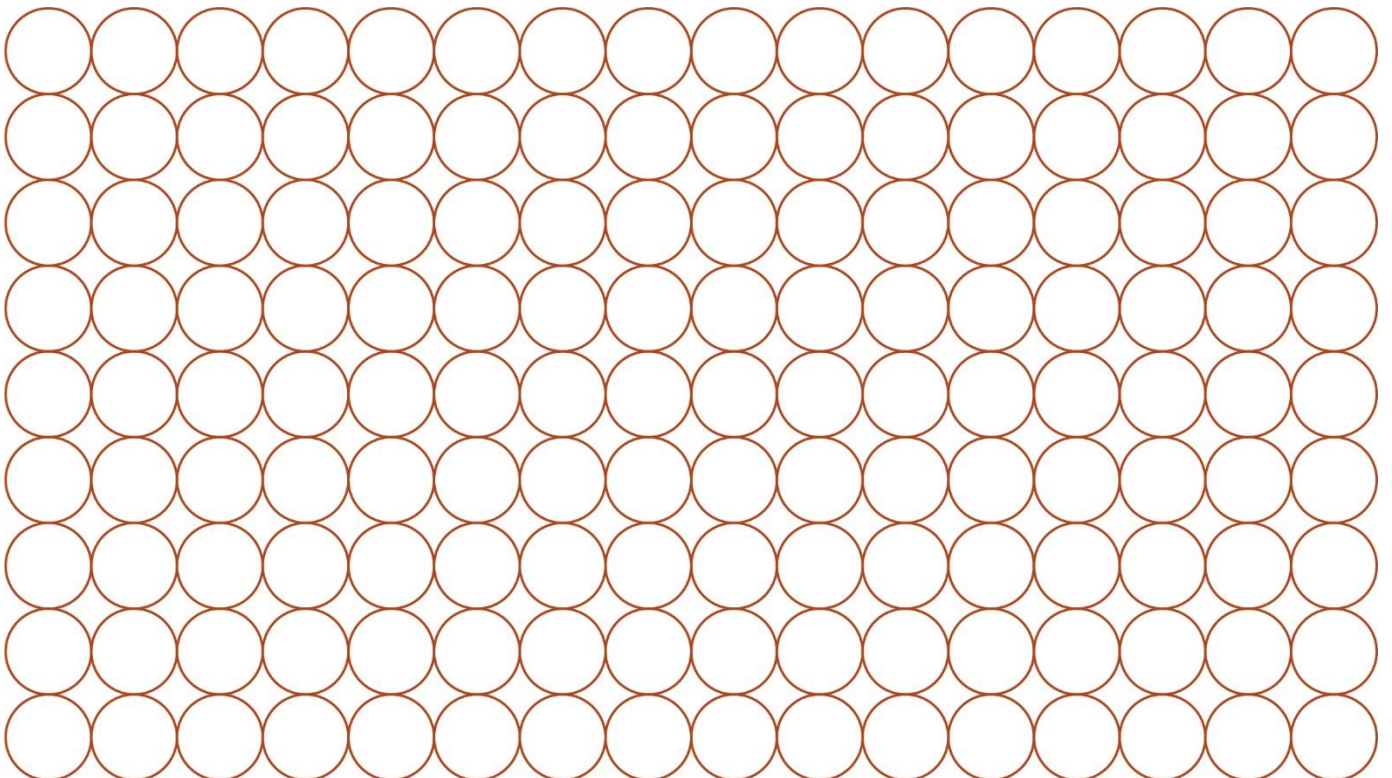

Kommentarmaterial till kursplanen i engelska

Komvux som anpassad utbildning på grundläggande nivå

Publikationen finns att ladda ner som kostnadsfri
PDF från Skolverkets webbplats:

www.skolverket.se/publikationer

ISBN: 978-91-7559-601-3

Skolverket, Stockholm 2023

Innehåll

Inledning	4
Kommentarer till kursplanens syfte	5
Förmågan att förstå innehållet i engelska i tal och skrift.....	5
Förmågan att formulera sig och kommunicera på engelska i tal och skrift och reflektera över livsvillkor och kulturella förhållanden i områden där engelska används	5
Kursplanens centrala innehåll	7
Kommentarer till innehållspunkter i det centrala innehållet.....	7
Kommentarer till betygskriterierna	8

Inledning

Detta kommentarmaterial riktar sig främst till lärare som undervisar i engelska inom kommunal vuxenutbildning (komvux) som anpassad utbildning på grundläggande nivå. Ambitionen med materialet är att lärare och rektorer ska få en djupare förståelse för de urval och ställningstaganden som ligger bakom kursplanerna och få stöd i arbetet med kurserna. Kommentarmaterialet är också tänkt att vara ett stöd i planeringen av undervisningen. *Formuleringar som är hämtade direkt från kursplanen är genomgående kursiverade i texten.*

De elever som läser engelska inom komvux som anpassad utbildning på grundläggande nivå har olika mål med sina studier och bildar en heterogen grupp med olika behov och förutsättningar. Det kan därför vara bra att börja med en kartläggning av elevens kunskaper, särskilt om det är länge sedan eleven senast studerade engelska. Det är viktigt att komma ihåg att även om eleven har ett betyg sedan tidigare kan kunskaperna saknas och eleven därmed ha rätt att läsa kursen. I de fallen kan kartläggningen visa om det behöver skapas en delkurs utifrån de delar av kursen som eleven har behov av och är intresserad av. Elevens behov och förutsättningar tillsammans med den individuella studieplanen ska alltid vara grunden för om eleven läser hela kursen eller en delkurs. Den individuella studieplanen kan också vid behov revideras under kursens gång.

Elever inom komvux som anpassad utbildning behöver olika mycket stöd. För att skapa bra förutsättningar för elevens kunskapsutveckling måste stödet anpassas så att lärare och eventuell annan personal inte inkräktar på elevens autonomi och begränsar det aktiva deltagandet i undervisningen. Som för all vuxenutbildning ska utgångspunkten för utbildningen vara elevens behov och förutsättningar.

För att kunna delta i undervisningen och få möjlighet att utvecklas mot målen behöver eleven också en miljö där omgivningen anpassar redskap och kommunikation efter elevens förutsättningar. Det handlar bland annat om att tillgängliggöra material och annat som används i undervisningen. Det handlar också om de sätt som eleven får möjlighet att visa sina kunskaper på.

Kommentarmaterialet är upplagt utifrån de olika delarna i kursplanen: syfte med långsiktiga mål, centralt innehåll och betygskriterier. De olika delarna i kursplanen är tydligt kopplade till varandra. De är också kopplade till läroplanen för vuxenutbildningen¹. För att planera undervisningen behöver därför alla delar finnas med. Det går alltså inte att bara läsa det centrala innehållet eller betygskriterierna utan att sätta in dem i läroplanens och kursplanens hela sammanhang.

För mer läsning om de olika delarna i kursplanerna finns ett övergripande material att läsa, [Så använder du kursplanerna inom kommunal vuxenutbildning](#)

¹ Förordning (SKOLFS 2012:101) om läroplan för vuxenutbildningen

Kommentarer till kursplanens syfte

Syftestexten riktar sig till läraren och beskriver de övergripande målsättningar som ska gälla för undervisningen i engelska. Syftet är därför en viktig del när läraren planerar och genomför undervisningen. Texten inleds med en kort motivering till varför kursen engelska finns inom komvux som anpassad utbildning på grundläggande nivå. Där beskrivs vilken betydelse språk har för människor och hur kunskaper i språk kan ge nya perspektiv på omvärlden.

Syftet är formulerat så att det tydligt framgår vilket ansvar undervisningen har för att eleven ska kunna utveckla de ämnesspecifika kunskaper och förmågor som anges. Det är viktigt att understryka att alla ämnesspecifika kunskaper och förmågor är betydelsefulla i en mängd olika sammanhang och att de samspelar med varandra. Undervisningen bör därför sträva efter att ge eleven möjlighet att utveckla samtliga kunskaper och förmågor i för eleven meningsfulla och användbara sammanhang.

Syftestexten avslutas med två långsiktiga mål (förmågor) som avgränsar de delar av syftet som ligger till grund för betygskriterierna. Målen innehåller inte sådant som elevens socioemotionella utveckling, värderingar, beteenden eller intresse för ämnet. Dessa områden är dock viktiga när läraren planerar, genomför och utvärderar sin undervisning, men ska inte vara underlag för bedömning och betygssättning.

Förmågorna kommenteras nedan var för sig.

Förmågan att förstå innehållet i engelska i tal och skrift

I syftestexten står att eleven ska få möjlighet att *möta talat och skrivet språk*. Att förstå talad engelska innebär att förstå innehållet, dels i kommunikation med andra, dels i det som framförs muntligt i olika medier. När det gäller skrift handlar det om att eleven får möjlighet att förstå innehållet i olika typer av texter. I det centrala innehållet finns exempel på texttyper. Det är viktigt att komma ihåg att det är exempel och att valet av texter utgår från elevens behov och intressen.

Förmågan att formulera sig och kommunicera på engelska i tal och skrift och reflektera över livsvillkor och kulturella förhållanden i områden där engelska används

Förmågan att formulera sig och kommunicera muntligt omfattar både att kunna presentera något och att delta i samtal där eleven till exempel kan ställa frågor och besvara frågor på engelska. I syftet står också att undervisningen ska ge möjlighet

att *utveckla elevens tilltro till sin förmåga att använda språket i olika situationer och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.*

I förmågan ingår även att uttrycka sig i skrift. I syftet står att eleven ska få *möjlighet att samspela med andra* och detta gäller även i skrift. Eleven behöver därför få kunskap om olika typer av texter och hur hen kan planera och genomföra skrivandet. I detta ingår även att få gensvar på textens innehåll, struktur, meningar, begrepp och ord. Det innebär också att språkliga normer och strukturer behandlas när de behövs och då för att förtydliga och berika innehållet i texten.

Den sista delen av förmågan handlar om att kunna jämföra livsvillkor, kulturella företeelser och vardag i olika områden i världen. Det ingår också att kunna resonera om de likheter och skillnader man upptäcker och därför ska undervisningen erbjuda möjligheter till sådana samtal. På så sätt ökar möjligheterna till kommunikation med andra människor och chanserna att lära känna andra kulturer och samhällen. Samtidigt kan det ge eleven *förståelse för nyttan av språkkunskaper* som det står i syftestexten.

Kursplanens centrala innehåll

Det centrala innehållet i kursplanen anger vilket obligatoriskt innehåll som ska behandlas i undervisningen. Innehållet i engelska inom komvux som anpassad utbildning på grundläggande nivå är framtaget utifrån att en vuxen elev ska få de kunskaper i engelska som behövs för vardagsliv, samhällsliv, arbetsliv och vidare studier, till exempel studier på en nivå som motsvarar utbildningen i anpassade gymnasieskolan.

Det centrala innehållet i engelska är indelat i fyra kunskapsområden: ”Tala och samtala”, ”Lyssna och läsa”, ”Skriva” samt ”Kultur och samhälle”. Varje kunskapsområde består av ett antal innehållspunkter. Dessa ska inte uppfattas som att de alltid ska väga lika tungt i undervisningen. Innehållspunkterna ska snarare uppfattas som byggstenar som kan kombineras på olika sätt. Kunskapsområdena bör inte heller ses som separata arbetsområden, utan kan kombineras på de sätt som läraren bedömer som mest lämpliga för att uppnå syftet med undervisningen. Eftersom elever har olika kunskaper med sig och deras mål med studierna varierar behöver undervisningen individualiseras för att utgå från varje elevs behov och förutsättningar.

Kommentarer till innehållspunkter i det centrala innehållet

Nedan ges några olika aspekter på det centrala innehållet och hur olika delar av innehållet kan kombineras.

Oavsett vilket område man som lärare arbetar med är kommunikationen viktig och i kunskapsområdet ”Tala och samtala” finns punkter som går att koppla ihop med punkter i övriga kunskapsområden. Till exempel kan innehållspunkten *presentationer som är berättande, beskrivande och informerande* kombineras med punkten *tydligt talad engelska och enkla texter från olika medier* eller med punkten *texter som är instruerande, informerande, beskrivande och kontaktskapande* i kunskapsområdet ”Lyssna och läsa”. Även innehållet *samtal om ämnen med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv* i kunskapsområdet ”Tala och samtala” kan kombineras med exempelvis innehållet i kunskapsområdet ”Kultur och samhälle” för att eleven ska få syn på likheter och skillnader mellan Sverige och olika engelsktalande länder.

Digitala verktyg

Digitala verktyg nämns i det centrala innehållet endast i punkten *användning av olika digitala verktyg för kommunikation* från kunskapsområdet ”Skriva”. Digitala verktyg bör dock användas på de sätt och i de sammanhang där de kan vara till nytta för eleven. När det gäller läsning är det till exempel viktigt att eleven ges möjlighet att ta del av texter på annat sätt än genom avkodning om det kan göra

det möjligt för eleven att ta till sig mer komplicerade texter. Det kan handla om att lyssna på inlästa texter, men även om andra läsverktyg. På samma sätt kan exempelvis bildstöd, talsyntes och stavningshjälp användas för elever som arbetar med att skriva egna texter.

Kommentarer till betygskriterierna

Betygskriterierna inom komvux som anpassad utbildning på grundläggande nivå har från 1 januari 2022 endast ett betygssteg, Godkänt. För en elev som inte uppfyller kriterierna för godkänt skrivs ett intyg om att eleven deltagit i kursen.

Betygskriteriernas uppgift är att fungera som måttstock för bedömning av elevens samlade kunskaper. Betygskriterierna behöver läsas och tolkas i relation till syftet, det centrala innehållet och den undervisning som har bedrivits. För att eleven ska få betyget Godkänt ska samtliga kriterier för betyget vara uppfyllda.

Läraren använder betygskriterierna som ett verktyg för att bedöma elevens kunskaper vid betygssättningen. Betygskriterierna är alltså inte mål för undervisningen och är inte avsedda som grund för planering eller genomförande av undervisning. Inför betygssättningen behöver läraren samla in ett brett och varierat bedömningsunderlag. Det innebär att läraren då och då behöver kontrollera sitt bedömningsunderlag mot betygskriterierna för att säkerställa att det kommer att finnas tillräckligt med underlag för en allsidig utvärdering av elevens kunskaper vid slutet av kursen.

För att betygskriterierna ska fungera som ett användbart verktyg vid betygssättning är de formulerade på ett övergripande sätt. Det finns därför få detaljer från det centrala innehållet i betygskriterierna, så att enstaka detaljer inte ska få alltför stor betydelse för elevens betyg. På så sätt ger betygskriterierna läraren möjligheter att göra en allsidig bedömning utifrån ett brett och varierat underlag som gett eleven möjligheter att visa sina kunskaper på olika sätt.

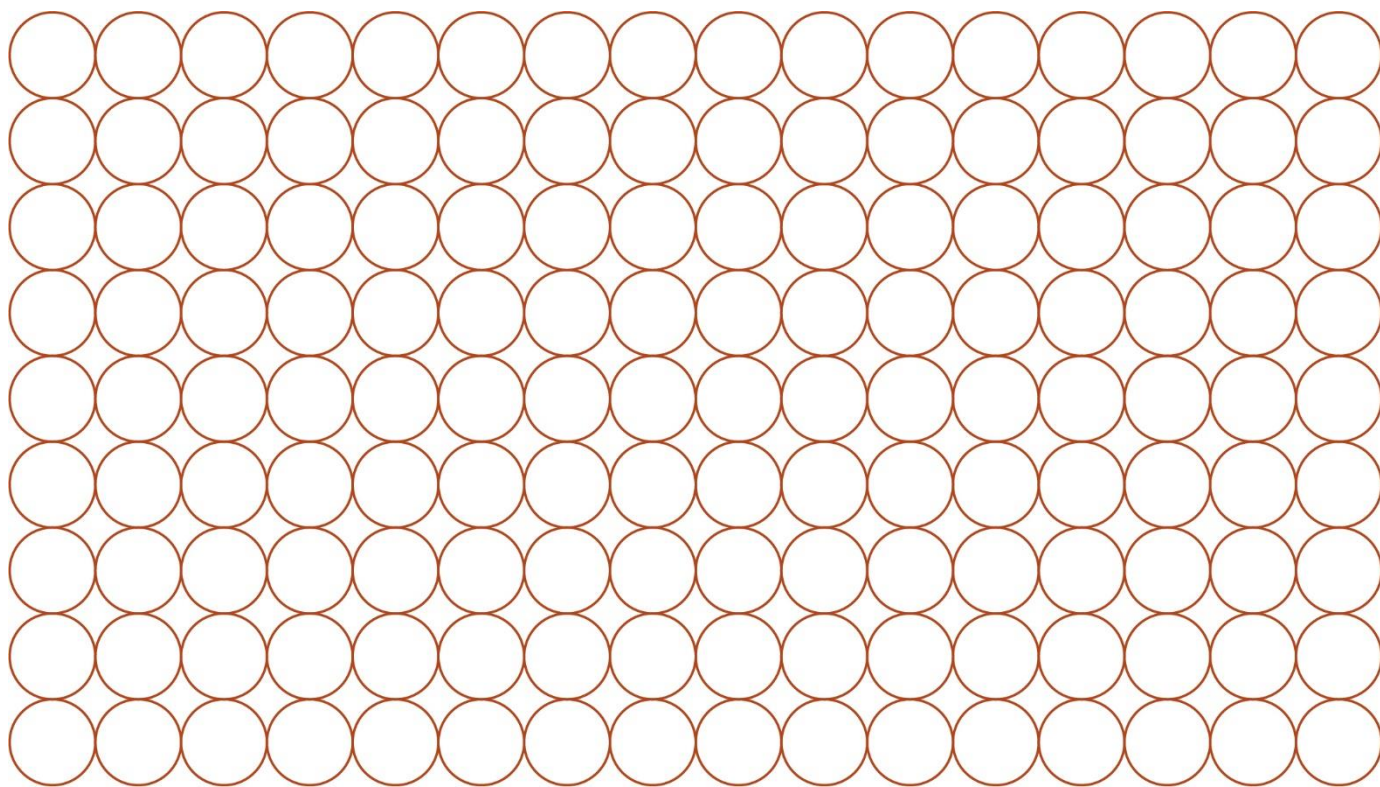
Betygskriterierna kan också användas för att avgöra om eleven behöver ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för undervisningen eller säkerställa att eleven får tillräckliga utmaningar för att nå så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Läraren ska fästa störst vikt vid sådana kunskaper som betonas i syftet eller som kan kopplas till många eller omfångsrika punkter i det centrala innehållet. Läraren ska också fästa mer vikt vid sådant som undervisningen har fokuserat på och där eleven fått möjlighet att särskilt fördjupa sina kunskaper. Det innehåll läraren väljer att behandla i undervisningen har betydelse för vad som blir möjligt för eleven att lära sig och därmed vad som blir relevant att bedöma. Hur läraren har arbetat med innehållet har också betydelse när eleven bedöms. Har eleven fått

tillgång till de hjälpmedel som behövs för att eleven ska kunna tillgodogöra sig undervisningen? Har eleven fått möjlighet att kommunicera sina kunskaper på ett sätt som fungerar för eleven? Dessa aspekter behöver finnas med under kursens gång så att det inte uppdagas vid betygssättningen att eleven inte haft möjlighet att tillgodogöra sig innehållet i kursen eller inte fått möjlighet att utvecklas optimalt. Eftersom målgruppen för komvux som anpassad utbildning på grundläggande nivå är så heterogen finns det inte ett sätt som detta kan göras på. Läraren behöver därför vara öppen för att hitta olika lösningar för olika elever.

I betygsriterierna är medverka och bidra nyckelbegrepp. Begreppen medverka och bidra är tänkta att ange en konstaterad aktiv medverkan och ett konstaterat aktivt bidrag av eleven. Till exempel står det i betygsriterierna för engelska att *eleven medverkar i att skriva enkla ord och fraser. Eleven bidrar till resonemang om livsvillkor, familjeliv och vardag.* Här behöver läraren avgöra vad som krävs för att kunna konstatera att eleven verkligen har medverkat. Det behövs också kunskap och kännedom om varje enskild elev för att kunna avgöra när eleven medverkar eller bidrar. Ibland kan det vara svårt att avgöra om en elev medverkar eller bidrar. I de fallen är det bra, om det är möjligt, att kunna göra en gemensam bedömning tillsammans med en annan lärare och försöka ge eleven många och olika situationer där hen kan visa sina kunskaper.

Eftersom betygsriterierna bara innehåller ett betygssteg får uttrycken medverka och bidra inte heller vara begränsande för elever som kan komma längre i sin kunskapsutveckling. De behöver få möjlighet att utvecklas så långt som möjligt och då behöver syftestexten med de långsiktiga målen och det centrala innehållet läsas och tolkas tillsammans med betygsriterierna.

Skolverket

www.skolverket.se